

INŠTRUKCIJE – DA ali NE?

mag. Katarina Kesič Dimic, prof. def.

(objavljeno v reviji Viva, februar 2005)

Ko sem bila še učenka osnovne šole, nihče od mojih sošolcev ni prejemal inštrukcij. Preprosto smo si pomagali med sabo, se dobivali po pouku in en drugemu razlagali šolsko snov. Vedno je vsak razložil snov pri kateri je bil boljši. Nihče od nas ni niti pomislil na drugačne načine pomoči. V nekaj zadnjih letih pa se je pojav inštrukcij zelo razmahnil. Na začetku so si inštruktorja najeli le srednješolci, kasneje pa tudi učenci višjih razredov osnovne šole. Danes pa je zgodba drugačna. Pred kratkim sem zvedela za primer, ko osemletni deček prejema inštrukcije.

Veliko ljudi me sprašuje, kaj si mislim o inštrukcijah, vendar se mi zdi, da na to vprašanje ni enega samega odgovora. Vse je odvisno od nastale situacije, otroka samega in družinskega okolja. Vedno več staršev pozne popoldneve preživi v službah. Domov se vrnejo zvečer, lačni in utrujeni. Poleg tega se moderne zahteve po izobrazbi vedno bolj zvišujejo, saj si večinoma vsak starš želi, da bi njegov otrok dokončal fakulteto. Tako se starši bojijo otrokove neuspešnosti v šoli in bi storili (plačali) veliko, samo da se ne bi pojavila. Pripravljene so plačevati drage inštruktorje, da z njihovimi otroki predelujejo šolsko snov.

Otroci naj si pomagajo med seboj

Izjemno uspena je medvrstniška pomoč, saj imata tako obe strani korist. Otrok, ki svojemu prijatelju razlaga neko snov, bo od tega odnesel neprecenljivo vrednost. Prav tako tisti, ki bo razlago le poslušal. Na ta način se otroci in mladostniki naučijo izražati in sodelovati ter komunicirati z ljudmi. Tako morda lahko dobijo tudi predstavo o tem, kaj bi radi delali v življenju. Zelo dobro se obnese tudi, če otroku pomaga nekaj let starejši prijatelj (ali bratranec, sestra,...). Seveda to zanj ne sme biti prisila ali kazen. Taka učna pomoč se lahko tudi nagradi na svojevrstne načine (več privilegijev, obisk kina ipd.) ali pa se otroka sama dogovorita, za neko izmenjavo dobrin ali znanja (otrok bo usluge lahko povrnil s popravilom kolesa). Če otroku

pomaga starejši prijatelj, se bo zanj tudi bolj zavzel, saj se ob njem počuti odgovornega in bolj odraslega.

Če otroku ne moremo organizirati medvrstniške pomoči, moramo najprej dobro premisliti, ali resnično potrebuje inštrukcije. Inštrukcije pridejo v upoštevek takrat, ko otrok neke snovi resnično ne osvoji dobro in potrebuje ponovno poglobljeno razlago. Vaje in primere bo moral delati otrok sam, najbolje vsakodnevno ob istem času. Nekaterim otrokom pomeni zelo veliko, da se starši učijo z njimi, spet drugi pa tega ne marajo. Ponekod tudi starši ne zmorejo razlagati snovi, bodisi zaradi pomakljivega znanja ali pa prevelike nestrpnosti. Če sta otrok in starš skregana zaradi nepospravljenih sobe in umazane kuhinje, bosta svojo zamero in nemir vnašala med učenje, zaradi česar ne bo prevelikega uspeha. Velikokrat so lahko dobri pomočniki tudi dedki in babice, ki niso tako obremenjeni z otrokovimi vsakodnevnimi dejavnostmi in se poslužujejo popolnoma drugačnih načinov motiviranja. Dejstvo je, da prezgodnje pravo inštruiranje otroka lahko privede do tega, da bo razvil določene mehanizme priučene nemoči, ki mu bodo dajali občutek, da je nesamostojen in bo težko postal odgovoren. Kaj hitro bo svoje neuspehe pričel pripisovati slabi inštruktorjevi razlagi, čeprav lahko povsem neutemeljeno.

Izbira inštruktorja

Če otroku že iščemo pravega inštruktorja, moramo biti pozorni na kar nekaj stvari. Dobro moramo poznati otrokove učne težave. Če gre pri otroku za specifične učne težave, je najbolje, da mu poiščemo pomoč izkušenega defektologa ali specialnega pedagoga oziroma starejšega študenta te usmeritve. Nemalokrat se je namreč zgodilo, da otrok kljub visoko izobraženemu inštruktorju določene usmeritve, ni pokazal napredka. Gre namreč za to, da mora inštruktor zelo dobro obvladati snov, ki jo bo razlagal, poleg tega pa tudi značilnosti določenih učnih težav in prilagojene metode razlage in poučevanja ter didaktične pripomočke. Pomembno je, da je ponovna razlaga posredovana prilagojeno otrokovi stopnji razumevanja. Spomnim se namreč, kako mi je nek znanec pred leti razlagal, da deklica, ki jo je inštruiral, kljub dvajsetim računom še vedno ni razumela načina reševanja. V resnici je problem tičal v njegovem nepoznavanju težav pri računanju in temu primernih metod poučevanja.

Pogosto so lahko zelo dobri inštruktorji tiste osebe, ki so imele pri učenju same težave, saj so bolj tolerantne in otroka naučijo določenih kompenzacijskih veščin, ki so jih razvile same.

Če določen del družinskega proračuna namenimo inštrukcijam, bodimo prepričani, da padejo na plodna tla. O inštruktorju moramo povprašati tudi otroka, ki je največkrat najboljši kritik, saj bo kaj hitro spoznal, ali se inštruktor zna spustiti na njegovo raven ali ne.

Vsekakor prvi, drugi in tretji cvek še niso nujno alarm za inštrukcije, ker morda vzrok težav tiči popolnoma drugje.